Czytaj lub słuchaj artykuł online

Zeskanuj kod QR, aby otworzyć artykuł na XO.PL

Źródło artykułu:

https://xo.pl/it-na-wesolo-net-dns

SIECI KOMPUTEROWE

DNS, czyli książka adresowa całego Internetu

Witamy ponownie na naszej Autostradzie Pakietów, zwanej potocznie Internetem!

Na osiedlu Spokojna Sieć życie toczy się swoim rytmem. Urząd **DHCP** rozdaje tablice rejestracyjne. **TCP** od dwóch godzin potwierdza odbiór korespondencji, **UDP** dostarczył paczkę do niewłaściwego miasta, a zarządca **NAT-u** zakupił nowy zeszyt.

Stary znalazł się w lodówce. Na drugiej półce. Pod mlekiem. Nikt nie potrafi wyjaśnić, jak się tam znalazł.

Tymczasem pewien kierowca postanowił odwiedzić znajomego. I odkrył, że **zna jego nazwisko, ale nie ma pojęcia, gdzie mieszka.**

Dzień dobry, szukam Google

Kierowca podjeżdża do skrzyżowania.

— Dzień dobry, chciałbym pojechać do Google.

— Adres?

— Google.

— To nazwa.

— No właśnie!

— A ja pytam o adres.

— PRZECIEŻ PANU PODAŁEM!

— Nie. Podał pan nazwę.

— A CO ZA RÓŻNICA?!

— Na naszej autostradzie potrzebujemy adresu IP.

— A SKĄD JA MAM GO WZIĄĆ?!

— Z książki adresowej.

— A GDZIE JEST TA KSIĄŻKA?!

— W DNS.

— A CO TO JEST DNS?!

— Domain Name System.

— CZYLI?!

— System, który między innymi pozwala ustalić **adres IP** na podstawie nazwy domenowej.

— A NIE MOŻNA BYŁO OD RAZU TAK POWIEDZIEĆ?!

— Próbowałem. Pan krzyczał.

DNS (Domain Name System) to rozproszony system nazw. Dzięki niemu możemy wpisywać `www.google.com`, zamiast pamiętać **adresy IP**. Tylko że nasza książka adresowa ma pewną osobliwość: **nikt nie ma obowiązku przechowywać całej książki.**

Pierwsze okienko, czyli lokalny informator

— Dzień dobry, jaki adres ma `www.example.com`?

— Chwileczkę.

Urzędnik kartkuje notes.

— Nie mam.

— JAK TO PAN NIE MA?!

— Nie pytał mnie jeszcze nikt o ten adres.

— TO JAKI Z PANA URZĘDNIK?!

— Rekurencyjny.

— JAKI?!

— **Resolver DNS**.

— A CO PAN ROZWIĄZUJE?!

— Nazwy.

— TO PROSZĘ ROZWIĄZAĆ MOJĄ!

— Właśnie zamierzam.

Resolver rekurencyjny przyjmuje pytania klientów i próbuje znaleźć odpowiedź. Zanim zacznie wydzwaniać po świecie, zagląda do pamięci podręcznej, czyli **cache**.

— A jeśli pan już zna adres?

— Odpowiem od razu.

— A jeśli nie?

— Muszę zapytać innych.

— ILU?!

— Tylu, ilu będzie trzeba.

— TO JA MOŻE SAM POJADĘ?!

— Bez adresu?

— ...

— Właśnie. Proszę usiąść.

Urząd najwyższy, czyli kropka na końcu świata

Resolver zaczyna szukać. Najpierw kontaktuje się z jednym z serwerów głównych DNS, czyli **root DNS servers**.

— Dzień dobry. Szukam `www.example.com`.

— My zajmujemy się najwyższym poziomem.

— To może znacie adres?

— Nie podamy końcowego adresu, ale wskażemy, gdzie pytać o `.com`.

— Dziękuję.

— Następny!

Kierowca robi wielkie oczy.

— CHWILECZKĘ! JAKĄ KROPKĘ?!

— Główną.

— JEST JAKAŚ GŁÓWNA KROPKA?!

— Tak.

— A GDZIE?!

— Na końcu pełnej nazwy domenowej.

— PRZECIEŻ TAM NIC NIE MA!

— W zwykłym zapisie ją pomijamy.

— CZYLI ONA JEST, ALE JEJ NIE WIDAĆ?!

— Dokładnie.

— JA ZACZYNAM PODEJRZEWAĆ, ŻE WY SOBIE TE ZASADY WYMYŚLACIE!

Pełną nazwę można zapisać jako `www.example.com.`. Ostatnia kropka oznacza korzeń drzewa DNS. Serwery root nie przechowują wszystkich adresów; pomagają odnaleźć serwery odpowiedzialne za domeny najwyższego poziomu, takie jak `.com`, `.pl` czy `.org`.

— CZYLI TO CENTRALNY URZĄD CAŁEGO INTERNETU?!

— Raczej najwyższy poziom rozproszonego systemu.

— A JAK SIĘ ZEPSUJE?!

— Istnieje wiele serwerów i instancji tej infrastruktury.

— CZYLI NIE MA JEDNEGO PANA Z PIECZĄTKĄ?!

— Nie.

— TO JAK WY FUNKCJONUJECIE?!

— Zaskakująco dobrze.

Dział .com odsyła do właściwego właściciela

Resolver dzwoni do serwera obsługującego `.com`.

— Dzień dobry. Szukam `www.example.com`.

— Aha. To nie u nas.

— JAK TO NIE U WAS?!

— My wiemy, kto odpowiada za `example.com`.

— To proszę podać.

— Oto odpowiednie serwery nazw.

Kierowca nie wytrzymuje.

— PAN JUŻ DZWONIŁ DWA RAZY!

— Zgadza się.

— I NADAL NIE MA ADRESU?!

— Jeszcze nie.

— TO CO PAN WŁAŚCIWIE USTALIŁ?!

— Kogo zapytać dalej.

— CZYLI ZADZWONIŁ PAN DO JEDNEGO URZĘDU, ŻEBY DOWIEDZIEĆ SIĘ, DO KTÓREGO URZĘDU ZADZWONIĆ?!

— Tak.

— A DRUGI URZĄD?!

— Wskazał trzeci.

— TO JEST PRZECIEŻ POLSKA ADMINISTRACJA!

— Nie, proszę pana. Globalny system DNS. 🤣

Serwery **TLD (Top-Level Domain)** udzielają informacji potrzebnych do znalezienia serwerów autorytatywnych.

Właściciel posesji wreszcie odbiera telefon

Trzeci telefon.

— Dzień dobry. Czy rozmawiam z serwerem autorytatywnym dla `example.com`?

— Tak.

— Poszukuję adresu `www.example.com`.

— Już podaję.

— WRESZCIE! — krzyczy kierowca.

— `192.0.2.80`.

— HURRA!!!

Resolver przekazuje odpowiedź.

— TO TERAZ MOGĘ JECHAĆ?!

— Tak.

— A NIE MOŻNA BYŁO ZADZWONIĆ OD RAZU DO OSTATNIEGO URZĘDU?!

— Można, gdy wiemy, gdzie się znajduje.

— A NIE WIEDZIELIŚMY?!

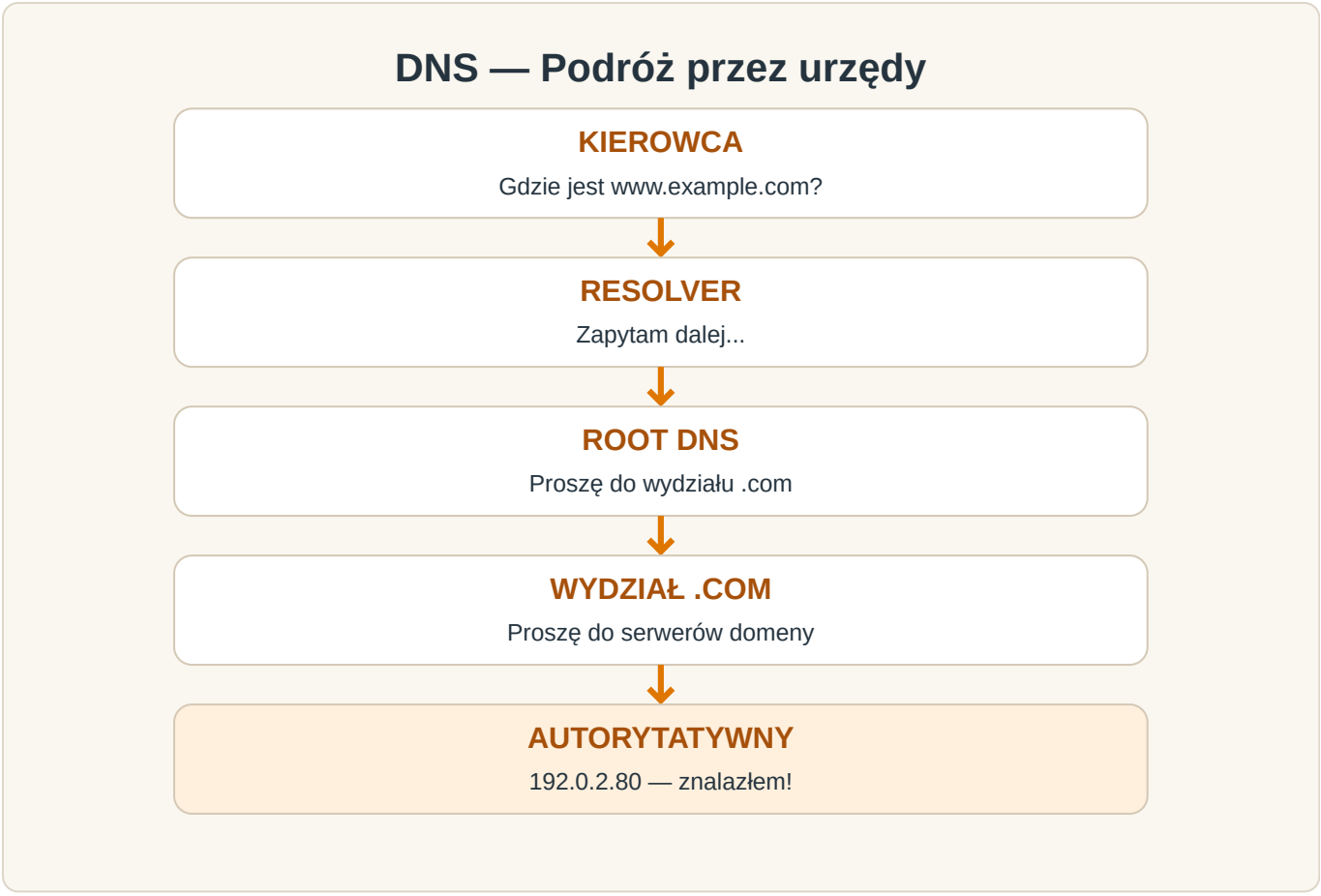
— Właśnie dlatego pytaliśmy poprzednie.

— ...

— Proszę pana?

— NIE. NIC. JADĘ.

Adres `192.0.2.80` jest przykładem z przestrzeni dokumentacyjnej. **Serwer autorytatywny** odpowiada na podstawie danych swojej strefy.

Panie, ja mam ten numer zapisany od wczoraj!

Nazajutrz kierowca wraca.

— Znowu szukam `www.example.com`.

— `192.0.2.80`.

— JAK PAN TO TAK SZYBKO ZNALAZŁ?!

— Zapisałem sobie wczoraj.

— CZYLI NIE MUSI PAN DZWONIĆ?!

— Dopóki zapis jest ważny.

— A JAK DŁUGO?!

— Zależy od **TTL**.

— CO?!

— **TTL**.

— NIE! MY JUŻ MIELIŚMY **TTL** NA AUTOSTRADZIE!

— To inny **TTL**.

— JAK TO INNY?!

— W pakiecie IP ogranicza liczbę węzłów. W DNS czas przechowywania w cache.

— TO WY MACIE DWA RÓŻNE **TTL**?!

— Tak.

— I NIKT NIE WPADŁ NA POMYSŁ, ŻEBY NAZWAĆ JE INACZEJ?!

— Najwyraźniej nie.

DNS TTL (Time To Live) wyznacza czas przechowywania odpowiedzi w pamięci podręcznej. **TTL** 3600 oznacza godzinę.

— Czyli jeśli właściciel zmieni adres, a pan ma stary zapis...

— Przez jakiś czas mogę zwracać starą odpowiedź.

— ALE TAM JUŻ NIKT NIE MIESZKA!

— Mój wpis jeszcze nie wygasł.

— TO NIECH PAN GO SKREŚLI!

— W standardowym działaniu cache czekamy na wygaśnięcie.

— PAN MA STARY NOTES I JESZCZE JEST Z TEGO DUMNY?!

DNS Cache — Stary notes

NOTES RESOLVERA

192.0.2.80

TTL: pozostało 1800 s

SERWER ŹRÓDŁOWY

192.0.2.81

Nowy adres

ALE JA JUŻ TAM NIE MIESZKAM!

Dlatego zmiany DNS nie muszą być widoczne wszędzie natychmiast. Często to nie tajemnicza „propagacja”, lecz **stare, niewygasłe wpisy w cache**.

Książka adresowa ma więcej niż jedną rubrykę

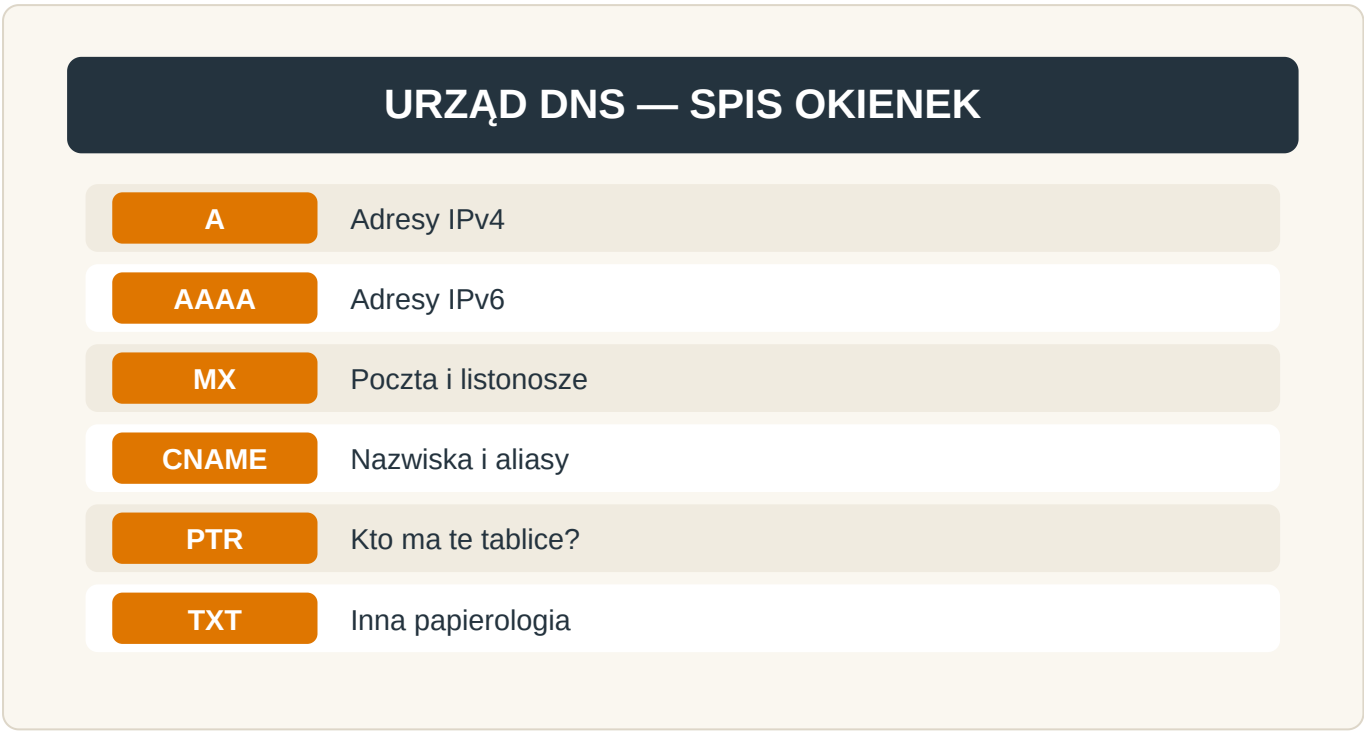
— Czyli pan przechowuje tylko **adresy IP**?

— Nie.

— A CO JESZCZE?!

— Różne rodzaje rekordów.

— JAKIE?!

Rekord	Co mówi kierowcy?
A	Adres **IPv4**
AAAA	Adres **IPv6**
CNAME	Alias innej nazwy
MX	Dokąd kierować pocztę
NS	Serwery nazw
TXT	Informacje tekstowe
PTR	Nazwa powiązana z adresem przy zapytaniu odwrotnym
SOA	Informacje administracyjne strefy
CAA	Które urzędy certyfikacji mogą wydawać **certyfikaty**

— Chciałbym **IPv4**.

— Rekord A.

— A **IPv6**?

— AAAA.

— CZTERY RAZY A?!

— Zgadza się.

— NIE MOGLIŚCIE NAZWAĆ GO B?!

— Nie.

— A CNAME?!

— Alias.

— A MX?!

— Poczta.

— A PTR?!

— Wyszukiwanie odwrotne.

— A TXT?!

— Tekst.

— A CO JEST W TEKŚCIE?!

— To zależy.

— ZNOWU „TO ZALEŻY”?!

Cztery litery A i wielka panika IPv6

Do okienka podjeżdża przedstawiciel **IPv6**.

— Poproszę rekord AAAA.

— Oczywiście.

— PRZEPRASZAM, ILE A?! — pyta stary kierowca.

— Cztery.

— A DLACZEGO AŻ CZTERY?!

— Rekord A wskazuje **IPv4**, AAAA wskazuje **IPv6**.

— CZYLI NIE DOŚĆ, ŻE MACIE ADRESY Z DWUKROPKAMI, TO JESZCZE CZTERY LITERY A?!

— Tak.

— A CO BĘDZIE PRZY IPv8?!

— Nie mamy takich planów w tym znaczeniu.

— PEWNIE OSIEM LITER A!

— Proszę nie podpowiadać. 🤣

Jedna nazwa może mieć rekordy A i AAAA, a wybór połączenia zależy od systemu i dostępności trasy. DNS sam nie decyduje, którą drogą jedzie pojazd.

CNAME, czyli proszę jechać pod inne nazwisko

— Gdzie mieszka `sklep.example.com`?

— Pod nazwą `serwer.example.net`.

— ALE JA SZUKAM SKLEPU!

— To alias.

— CZYLI NIE MA PAN ADRESU?!

— Musimy ustalić adres wskazanej nazwy.

— A JEŚLI ONA WSKAZUJE JESZCZE INNĄ?!

— Wtedy szukamy dalej.

— CZYLI MOGĘ JEŹDZIĆ OD URZĘDU DO URZĘDU?!

— Przy błędnej konfiguracji może powstać problem.

— JA JUŻ WIEM, ŻE POWSTANIE!

CNAME (Canonical Name) tworzy alias nazwy, nie odrębny **adres IP**.

— Czyli sklep może zmienić siedzibę, ale jego nazwa zostanie?

— O ile odpowiednio utrzymamy wpisy DNS.

— TO WRESZCIE COŚ PRAKTYCZNEGO!

— Dziękuję.

— ALE DLACZEGO TAK DŁUGO PAN TO TŁUMACZYŁ?!

— Bo pan pytał o nazwisko.

MX, czyli poczta nie musi mieszkać tam, gdzie sklep

Listonosz **TCP** wiezie list do `biuro@example.com`.

— Mam pocztę!

— To nie tutaj.

— ALE DOMENA TA SAMA!

— Proszę sprawdzić MX.

— A CO TO JEST?!

— Mail Exchanger.

Rekord **MX** wskazuje serwery pocztowe i ich preferencje.

— Czyli jeśli pierwszy urząd pocztowy nie odpowiada?

— Nadawca może spróbować kolejnego.

— A JEŚLI ŻADEN?!

— **TCP** będzie miało kolejny powód do formularzy.

— O NIE, TYLKO NIE ONI!

PTR, czyli znam tablice, ale czyj to samochód?

— Dzień dobry. Znam numer `193.24.14.111`, ale nie znam nazwy.

— Zapytanie odwrotne. Już sprawdzam PTR.

— I CO?!

— `mail.msw.gov.pl`.

— ...

— Coś nie tak?

— NIC. JA TYLKO PYTAŁEM.

— WPISAĆ SPRAWĘ DO REJESTRU?!

— NIE! ABSOLUTNIE NIE! 🤣

Reverse DNS wykorzystuje rekordy **PTR**. Dla **IPv4** działa w przestrzeni `in-addr.arpa`, a dla **IPv6** w `ip6.arpa`. Sam PTR nie dowodzi właścicielstwa maszyny ani zgodności z rekordami A lub AAAA.

— CZYLI TO NIE JEST DOWÓD TOŻSAMOŚCI?!

— Nie.

— TO PO CO NAM TO?!

— Do diagnostyki i między innymi poczty.

— AHA. ZNOWU LISTONOSZ!

Nie ma takiej ulicy! NXDOMAIN!

— Gdzie jest `nieistniejacy-serwer.example.com`?

— Nie ma.

— JAK TO NIE MA?!

— Nie istnieje taka nazwa.

— ALE MAM JĄ ZAPISANĄ!

— Proszę sprawdzić pisownię.

— A ZA PIĘĆ MINUT?!

— Nadal może nie być.

— TO CO PAN MI WYSTAWI?!

— NXDOMAIN.

— A MOGĘ SIĘ ODWOŁAĆ?!

— Do właściciela strefy.

— TO PROSZĘ PODAĆ JEGO ADRES!

— Chce pan go znaleźć przez DNS?

— NIECH PAN NIE ZACZYNA!!!

NXDOMAIN oznacza brak wskazanej nazwy. To co innego niż istniejąca nazwa bez rekordu określonego typu. Odpowiedzi negatywne również mogą być cache'owane.

— CZYLI POTRAFI PAN ZAPAMIĘTAĆ, ŻE CZEGOŚ NIE MA?!

— Tak.

— PANOWIE MAJĄ NIESAMOWITĄ PAMIĘĆ DO RZECZY, KTÓRE NIE ISTNIEJĄ!

Dwa urzędy, dwie różne odpowiedzi

Jeden informator mówi `192.0.2.80`, drugi `192.0.2.81`.

— KTÓRY Z PANÓW KŁAMIE?!

— Niekoniecznie którykolwiek.

— TO JAK MAM DWA ADRESY?!

— Nazwa może wskazywać wiele adresów, a odpowiedzi różnić się w czasie i zależnie od miejsca.

— KTÓRY JEST PRAWDZIWY?!

— Oba mogą być poprawne.

— A MOŻE JEDEN Z PANÓW NIE UMIE CZYTAĆ?!

— Tej możliwości nie obejmuje specyfikacja DNS. 🤣

Wiele adresów dla jednej nazwy może być zamierzone, np. przy dostarczaniu treści z różnych lokalizacji.

DNSSEC, czyli pieczątka, której nie da się łatwo podrobić

Na osiedlu pojawia się oszust.

— Od dziś adres banku jest u mnie.

— Na jakiej podstawie?

— Bo tak mówię.

— To nie wystarczy.

— A JAK PRZYBIJĘ PIECZĄTKĘ?!

— Kto ją wydał?

— Sam sobie zrobiłem.

— TO NIECH PAN SOBIE JESZCZE ZROBI KONTO W BANKU I TAM JE ZATRZYMA!

DNSSEC umożliwia kryptograficzną weryfikację autentyczności i integralności odpowiednich danych DNS w łańcuchu zaufania.

— CZYLI NIKT MNIE NIE OSZUKA?!

— Nie powiedziałem tego.

— JAK TO?!

— DNSSEC nie szyfruje zapytań ani nie dowodzi, że strona jest uczciwa.

— A ZESZYT OD **NAT**-U?!

— TEGO NIE OCHRONI JUŻ NIC!

DNS przez szyfrowany tunel

Do urzędu wchodzi człowiek w ciemnych okularach.

— Chcę zapytać o adres, ale nie chcę, żeby ktoś podsłuchiwał.

— Może pan skorzystać z **szyfrowanego** połączenia.

— TAJNY KANAŁ!

— W pewnym sensie.

— I NIKT NIE WIE, O CO PYTAM?!

— Osoby postronne nie powinny odczytać zapytania na chronionym odcinku.

— A PAN WIE?!

— Muszę wiedzieć, żeby odpowiedzieć.

— TO CO TO ZA TAJEMNICA?!

— Przed osobami postronnymi, nie przede mną.

DoT (DNS over TLS) oraz **DoH (DNS over HTTPS)** szyfrują komunikację DNS na odpowiednim odcinku. **DNSSEC** realizuje inny cel: weryfikację danych.

— CZYLI MOGĘ MIEĆ **SZYFROWANIE** I PODPISY?!

— Tak.

— I CO JESZCZE?!

— Cały dział dokumentacji.

— NIE, DZIĘKUJĘ!

A jeśli cały urząd DNS przestanie odpowiadać?

Kierowca wpisuje nazwę w przeglądarce. Cisza. Połączenie do znanego mu adresu IP działa.

— AUTOSTRADA DZIAŁA!

— Tak.

— SAMOCHODY JEŻDŻĄ!

— Tak.

— TO DLACZEGO NIE MOGĘ NIGDZIE POJECHAĆ?!

— Nie udaje się ustalić adresu z nazwy.

— CZYLI MAM SPRAWNY SAMOCHÓD I AUTOSTRADĘ, ALE KSIĄŻKA TELEFONICZNA JEST ZAMKNIĘTA?!

— W uproszczeniu.

— JA JUŻ NAPRAWDĘ WOLĘ POCZTÓWKI!

Awaria DNS potrafi sprawiać wrażenie awarii całego Internetu, choć komunikacja do znanych **adresów IP** nadal może działać.

Co naprawdę robi nasza książka adresowa?

DNS jest **rozproszonym, hierarchicznym systemem nazw**, a różne serwery pełnią w nim różne role.

Pojęcie	Na naszej autostradzie
DNS	Książka adresowa Internetu
Resolver	Informator szukający odpowiedzi
Root DNS	Najwyższy urząd wskazujący właściwy dział
TLD	Wydział odpowiedzialny za .pl, .com itd.
Serwer autorytatywny	Urząd prowadzący właściwą kartotekę
A / AAAA	Adres **IPv4** / **IPv6**
CNAME	Alias nazwy
MX	Poczta
PTR	Wyszukiwanie nazwy po adresie
TTL DNS	Ważność wpisu w notesie
NXDOMAIN	Takiej nazwy nie ma
DNSSEC	Kryptograficzna weryfikacja danych
DoH / DoT	**Szyfrowane** zapytania DNS

DNS nie zastępuje **adresów IP** ani **routingu**. Kiedy znajdziemy numer, samochód nadal musi dojechać do celu.

Jeśli chcesz przejechać dalej po naszej Autostradzie Pakietów, zajrzyj także do tematów: **DHCP**, **TCP i UDP**, **NAT**.

Tymczasem na osiedlu Spokojna Sieć...

Do okienka DNS podjeżdża lodówka.

— Szukam mleka.

— A ma pani nazwę domenową?

— `mleko`.

— To nie wystarczy.

— `www.mleko.pl`?

— Musiałbym sprawdzić.

Urzędnik zaczyna szukać. Root... .pl... serwery autorytatywne...

— PANIE, JA TYLKO CHCIAŁAM ZNALEŹĆ MLEKO!

— Proszę poczekać.

— ALE ONO JEST W MOJEJ LODÓWCE!

— To dlaczego pyta pani DNS?!

— BO MI NIKT NIE CHCE POWIEDZIEĆ, GDZIE LEŻY!

Wychodzi urzędnik **DHCP**.

— MÓWIŁEM, ŻE NA DRUGIEJ PÓŁCE!

— NIE MAM UPRAWNIEŃ DO DRUGIEJ PÓŁKI!

— TO PROSZĘ ZGŁOSIĆ DO WŁAŚCICIELA!

— WŁAŚCICIEL NIEDOSTĘPNY!

— A DNS CO MÓWI?!

Urzędnik DNS podnosi głowę.

— NXDOMAIN.

— JAKI NXDOMAIN?!

— Nie znalazłem takiej nazwy.

— PRZECIEŻ MLEKO ISTNIEJE!

— W DNS nie musi.

— ALE JA JE WIDZĘ PRZEZ SZYBĘ!

— To proszę użyć innego protokołu.

— JAKIEGO?!

— **OTWORZYĆ DRZWI.**

— Nie mogę.

— DLACZEGO?!

— Brak uprawnień.

Z tyłu odzywa się toster:

— A MOŻE ZROBIMY CNAME Z „MLEKO” NA „DRUGA PÓŁKA”?!

Administrator **DHCP** zdejmuje okulary.

— PANOWIE... JA JUŻ NAPRAWDĘ IDĘ ROZWIESZAĆ PRANIE.

Wchodzi zarządca **NAT-u**.

— Czy ktoś widział mój zeszyt?

— Druga półka — odpowiada lodówka.

— A MOGĘ GO ODEBRAĆ?!

— Nie.

— DLACZEGO?!

— **BRAK UPRAWNIEŃ.** 🤣🤣🤣

---

*Na następnej wycieczce odwiedzimy **HTTPS** i urząd certyfikacji, gdzie każdy twierdzi, że jest tym, za kogo się podaje. Nie każdy jednak ma dokumenty.*

Urząd DNS zakończył poszukiwania mleka. Zwrócono NXDOMAIN. Lodówka złożyła odwołanie.